

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС

Журавський А.П.

студент,

Київський національний університет імені Тараса Шевченка

ЗАПРОВАДЖЕННЯ ІНСТИТУТУ ПРИВАТНИХ ВИКОНАВЦІВ В УКРАЇНІ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Одним з головних конституційних принципів, закріплених в ст. 124 Конституції України, є принцип обов'язковості виконання судових рішень, відповідно до якого судові рішення, які набрали законної сили, є обов'язковими до виконання для всіх органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян та інших юридичних та фізичних осіб. Таким чином, процес реального виконання рішення – це найважливіший етап в системі захисту порушених прав та свобод, без якого втрачає сенс сам факт прийняття рішення і, як наслідок, вся система правосуддя.

Варто зазначити, що процес формування інституту виконавчого провадження відбувався поступово. До 1998 року виконання судових рішень було покладено на судових виконавців. З прийняттям у 1998–1999 роках Законів України «Про державну виконавчу службу» та «Про виконавче провадження» змінилася структура органів, які займаються виконанням таких рішень.

Реформуванням системи виконання судових рішень були внесені значні зміни у порядок здійснення процедури виконання судових рішень: по-перше, було створено новий юрисдикційний орган – Державну виконавчу службу, по-друге, значно розширилися повноваження державних виконавців, оскільки до їх компетенції було віднесено не лише виконання рішень судів, а і рішень інших органів (посадових осіб), що підлягають примусовому виконанню [4, с. 127].

За час функціонування державної виконавчої служби відбулися певні зміни в її діяльності, пов'язані із зміною законодавства та кадровою політикою. Але виконання рішень українських судів та інших юрисдикційних органів, незважаючи на усі проведені заходи щодо реформування механізму виконавчого провадження, продовжує залишатися низьким. З цього можна зробити висновок, що в Україні державна монополія на примусове виконання рішень ефективно не працює. Відповідно до статистичної інформації, отриманої зі звітів Державної виконавчої служби України, річні показники виконання судових рішень, які підлягають примусовому виконанню, за останній час коливаються в межах 30% [1, с. 96]. Основні проблеми, з якими стикається ця структура, – це величезна кількість невиконаних судових

рішень, неефективні методи виконавчого процесу та, як наслідок, сприятливі умови для корупції.

Наприкінці 2014 – початку 2015 року розпочався новий етап реформування органів юстиції, зокрема, Державної виконавчої служби. Це також було передбачено в Коаліційній угоді, проект якої був підписаний в листопаді 2014 року представниками парламентської коаліції [6]. Одним з перших кроків цієї реформи стала ліквідація Державної виконавчої служби України, проведена відповідно до Постанови Кабінету міністрів України від 21.01.2015 № 17 «Питання оптимізації діяльності центральних органів виконавчої влади системи юстиції».

Цим документом ліквідовано Державну виконавчу службу та покладено на Міністерство юстиції завдання і функції з реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб). Отже, Міністерство юстиції стало правонаступником Державної виконавчої служби.

На сьогоднішній день в суспільстві виникла необхідність в запровадженні інституту приватних виконавців. Це, в свою чергу, стане приводом для внесення змін в теоретичну й практичну модель виконавчих правовідносин, оскільки в їх структурі з'явиться новий суб'єкт – приватний виконавець.

Законодавчою спробою втілення реформи став проект закону України «Про присяжних виконавців», внесений народним депутатом Ю. Р. Мірошниченком, зареєстрований у Верховній раді за № 1155 від 02.12.2014 [5]. Аналізуючи зміст зазначеного законопроекту, варто виділити наступне. Так, автор документу ставить наступні вимоги до присяжних виконавців: громадянство України, вища юридична освіта, стаж роботи у сфері права не менш як три роки, володіння державною мовою та складання кваліфікаційного іспиту. Безумовно такі положення є доречними та відповідають усталеній світовій практиці вимог до інституту приватних виконавців. Окрім того, даним актом пропонується встановити заборону займатися діяльністю, яка має на меті отримання прибутку та виконувати іншу оплачувану роботу, крім викладацької, наукової і творчої у вільний від основної роботи час.

Даний законопроект передбачає розробку пов'язаних підзаконних актів, серед яких можна виділити наступні: порядок організації контори присяжного виконавця, порядок складання кваліфікаційного іспиту, порядок і умови обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності присяжних виконавців, правила ведення діловодства та архіву присяжного виконавця.

До повноважень спеціального центрального органу виконавчої влади даним актом віднесено визначення адміністративно-територіальної одиниці, на якій розташовується контора окремо взятого присяжного виконавця. Не дивлячись на встановлення територіальної компетенції, виконавчі дії у виконавчих провадженнях, відкритих присяжними виконавцями на території своєї діяльності, можуть вчинятися ними на всій території України.

Багато дискусій точиться з приводу повноважень приватних виконавців. Автором законопроекту до виключної компетенції державних виконавців

запропоновано віднести виконання рішень за якими боржником або стягувачем є держава, Автономна республіка Крим, територіальні громади в особі їх органів, або юридичні особи, які фінансуються виключно за кошти державного або/та місцевих бюджетів; виконання рішень про відібрання дитини; про примусове вселення/виселення; у спорах, що виникають з корпоративних відносин між господарським товариством та його учасником (засновником, акціонером), зокрема учасником, який вийшов із складу товариства, а також між учасниками (засновниками, акціонерами) господарських товариств, що пов'язані із створенням, діяльністю, управлінням та припиненням діяльності товариства; про стягнення об'єктів державної чи комунальної власності, а також рішення у сфері земельних відносин.

Зазначений законопроект значно звужує компетенцію приватних виконавців. Так, виконання рішень у спорах, що виникають з корпоративних відносин між господарським товариством та його учасником та рішень у сфері земельних відносин, за умови виникнення спору між фізичними та/або юридичними особами приватного права, повинно бути віднесено до компетенції приватних виконавців. Крім того, законопроектом не врегульовано питання прав та обов'язків приватних виконавців. Доречним було б встановлення на законодавчому рівні регулювання процедури відводу приватного виконавця та порядку оскарження його рішень, дій або бездіяльності. Позитивною рисою законопроекту є запровадження обов'язкового страхування цивільно-правової (майнової) відповідальності перед третіми особами. Проте детальний аналіз зазначеного акту дозволяє зробити висновок, що даний документ не повною мірою врегулює правовий статус приватних виконавців та потребує суттєвого доопрацювання.

На сьогоднішній день система виконання рішень українських судів та інших юрисдикційних органів потребує рішучих змін. Як показує успішний досвід зарубіжних країн (Казахстан, Болгарія, Італія тощо) введення інституту приватних виконавців є рушійним фактором для стимулювання реального виконання рішень. Новий етап реформування виконавчої служби розпочато, у зв'язку з цим важливим є законодавче закріплення вищезазначеної реформи, зокрема шляхом розробки нового законопроекту, що детально регулюватиме діяльність інституту приватних виконавців. Основна увага в цьому законопроекті повинна бути зосереджена на таких аспектах:

1. Вимоги, які ставляться до приватного виконавця, його права та обов'язки.
2. Встановлення незалежності діяльності приватного виконавця.
3. Закріплення відомостей, які відносяться до професійної таємниці приватного виконавця.
4. Визначення виключної компетенції державних виконавців.
5. Визначення розміру та порядку виплати винагороди приватному виконавцю.
6. Встановлення обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності приватних виконавців.

7. Визначення порядку оскарження рішень, дій або бездіяльності приватного виконавця.
8. Регулювання процедури відводу приватного виконавця.
9. Визначення порядку контролю за діяльністю приватних виконавців.
10. Визначення відповідальності приватних виконавця.

Список використаних джерел:

1. Верба-Сидор Ольга Богданівна. Досвід зарубіжних країн щодо запровадження інституту приватних виконавців / О.Б. Верба-Сидор // Проблеми теорії і практики виконання рішень судів та інших органів : зб. наук. пр. / Хмельниц. ун-т упр. та права, Головне упр. юстиції у Хмельниц. обл. [та ін.]. – Хмельницький : Хмельницький ун-т упр. та права, 2014. – С. 96-103.
2. Виконавче провадження : навч.-практ. посіб. / [Комаров В.В. та ін.]; за заг. ред. В.В. Комарова; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. – Х. : Право, 2014. – 703 с.
3. Актуальні питання виконавчого провадження : [практ. посіб. / І.В. Спасибо-Фатєєва та ін.; під ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої]. – К. : Центр комерц. права, 2009. – 80 с.
4. Єфремова І.І. Питання самостійності виконавчого провадження / І.І. Єфремова // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України: Серія «Право» / Ред.кол.: Д.О. Мельничук (голова) та ін. – К., 2013. – Вип. 182, ч. 3. – С. 126-130.
5. Проект Закону про присяжних виконавців № 1155 від 02.12.2014 [Електронний ресурс] / Мірошниченко Ю.Р. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=52592.
6. Коаліційна угода, Проект [Електронний ресурс] / 2014 р. – Режим доступу: <http://samopomich.ua/ru/povnyj-tekst-koalitsijnoji-uhody/>.

Замотаєв Є.Д.

учень,

Науковий керівник: Чвалюк А.М.

кандидат юридичних наук, вчитель,

Селидівська загальноосвітня гімназія II-III ступенів

ЩОДО ДОЦІЛЬНОСТІ ВНЕСЕННЯ ЗМІН У СПИСОК НЕПРОДОВОЛЬЧИХ ТОВАРІВ, ЯКІ НЕ ПІДЛЯГАЮТЬ ПОВЕРНЕННЮ ТА ОБМІНУ

Права споживачів в Україні захищаються цілою низкою нормативно-правових актів, головними із яких є Закон України «Про захист прав споживачів» [1] та прийняті на підставі нього підзаконні акти, на кшталт Постанови Кабінету Міністрів України від 19.03.1994 р. № 172 «Про реалізацію окремих положень Закону України «Про захист прав споживачів» [2]. Додаток № 3 до цієї Постанови закріплює перелік товарів, що не можуть бути повернені у місце їх купівлі з деяких причин, однак підстави внесення зазначених товарів у цей перелік жодним чином не розкриваються. Шляхом визначення критеріїв, якими керувалися урядовці при складанні